

A MAHART csepelei szabadkikötőjében működik az ország legnagyobb konténerállomása. A világ sok országából érkezik ide, illetve jut el sokfelé innen az áru hajón, vasúton és közúton

Művelődés, ismeret-terjesztés - anyanyelven

Csongrád megye közművelődésének szervező részét a *népfrontok kulturális tevékenysége*. Lehetőségeik meg-egyeznek ugyan a magyar lakosságával, politikai jelentőségük miatt azonban még nagyobb figyelmet érdemelnek. Ezért is tűzte napirendjére a népfront megyei nemzetiségpolitikai bizottsága tegnapi ülésén a megyei nemzetiségek közművelődését és az anyanyelvi ismeretterjesztés témáját, melynek előadója *Karsai Árpád dr.*, a járási hivatal elnökhelyettese volt.

Román nemzetiségű lakosság elsősorban Magyarországon él. Itt, noha adóztak a közművelődés tárgyi feltételei, nem sikerült felkelteni a nemzetiségi lakosság érdeklődését. A korábban létrehozott nemzetiségi klubban két román estet rendeztek, öt alkalommal hangzott el TIT-előadás, a tavalyi év legjelentősebb eseménye egy nemzetiségi néptáncest volt. Sajnos kevés a 10 ezer kötetes könyvtárban a román nyelvű kiadvány. Valószínű, pezsőbb lenne a nemzetiségi kulturális életé is, ha a klubkönyvtár élére megfelelő vezető kerülne.

Fiatal — az idén született — a szegedi román klub, melynek tagja a tanárképző főiskola román tanárképzésének hallgatóiból verbuválódott. Máris olyan programokat szerveztek, amelyek jól kiegészítik a főiskolai tananyagot, amellyel, hogy a kultúra és az anyanyelvi fejlesztés szolgálja.

A szerb-horvát nemzetiségű lakosság Magyarországon, Deszken, Újszentivánon, Szőregen és Szegeden él. A nemzetiségi kultúrát a deszkiek ápolják a legaktívabban. Az 1973-ban, három szekcióban létrejött szerb klubban a népzene, a néptánc és az irodalmi hagyományok megőrzésére törekednek. Gondjuk azonban, hogy minderre kevés a hely a klubkönyvtárban, kicsi a színpad, ahol a táncosok próbálhatnának. A zenekar tagjainak nem tudnak tiszteletdíjat fizetni, s nem megoldott az utánpótlás taníttatása sem. Kár lenne, ha ezen túlna további ténykedésük, hiszen a deszki szerb-klub országos, jó hírnevet vívott ki magának. Példásan működik az önálló nemzetiségi TIT-csoport és látogatott a közszolgálati könyvtár is, ahol tiszteletdíjas nemzetiségi könyvtáros segít választani a 730 szerb-horvát könyv közül.

A Szőregen korábban megalkult szerb-klub rendszer-tenül működik, a művelődési ház új vezetőjétől remélik a csoport újjáéledését.

A Szegeden létrejött nemzetiségi klubok közül a délszlávoké a legidősebb. A népfront városi bizottságának székében változatos programokat kínálnak, s rendezvényeik látogatottak is. A szlovák nemzetiségi lakosság főként Pitvaroson, Ambrózfalván és Csanádapertin él. Pitvaroson elég mostoha körülmények között dolgoznak a közművelődés szakemberei. Ennek ellenére szlovák klub alakult, citerazenekaruk és menyecske körusuk is van. Az értékes gyűjtőmunkával szerzett népi díszítő tárgyak, a paraszti életformát őrző eszközök bemutatására azonban nincs lehetőségük.

Evről évről több szlovák nyelvű könyv sorozatok a pitvarosi könyvtárban és a társközségek fiókkönyvtáraiban. Nemcsak a betűk, a tartalmas rendezvények is sok látogatót vonzanak a könyvtárba.

A nemzetiségpolitikai bizottság tegnapi ülésén Mór-ics Jenőné, a bizottság elnöke szólt a népfront megyei elnöksége részére készí- tendő beszámolóról.

Ch. A.

Nemzetközi gyártás-szakosítás

Nemzetközi gyártásszakosítási és kooperációs egyez- menyek aláírásával csütörtökön befejeződött Balaton- széplakon a KGST rádió- technikai és elektronikai ál- landó bizottságának 39. ülé- se. Az ülésen részt vettek Bulgária, Csehszlovákia, Ku- ba, Lengyelország, Magyar- ország, Románia, az NDK és a Szovjetunió küldöttjei. Jelen volt Jugoszlávia de- legációja is. (MTI)

Műszakiak Szabadkáról

A Gépipari Tudományos Egyesület megyei csoportja régóta baráti kapcsolatokat tart a szomszédos Jugoszlá- via szabadkai városi DIT- szervezet csoportjával. Teg- nap, csütörtökön háromtagú szabadkai küldöttséget fo- gadtak a szegediek. A mű- szaki szakemberek tanul- mányozzák a GTE szerveze- tének munkáját, s néhány szegedi üzembe is ellátogat- nak.

rendszerünk a tisztessége- len haszon fogalmát al- kalmazza; ezt a népgazda- ság elvonja, sőt egyéb szankciókat is alkalmaz.

Egy szegedi vállalat megbí- zta az illetékes szolgálta- tot két kisméretű kazánjá- nak felújítására.

A vizsgálat annak rendje módja szerint két szakember részvételével megtörtént. A munka során a dolgozók anyagot nem használtak fel, vizsgálatukról jegyző- könyvet készítettek. A jegy- zőkönyv tartalmaz a túlnyomó része a kazánokra írt adatokat és azok doku- mentációja számait tartal- mazza. Ez volt az első meg- ítézés (vagyis az, hogy a megbízó a vizsgálatból igen kevés újat tudtak meg). A vaskos meglepetést azonban az okozta, hogy mindezért a „színvonalas” szolgáltatásért 14 ezer 024 forint értékű számlát nyújtottak be.

A vállalat közzgazdász fő- könyvelője a szolgáltató vál- lalat központjához fordult magyarázatért. A válaszból idézek: „Megjegyezzük, hogy a 7/1979. (XI. 1.) AH. szá- mú rendelkezés alapján ösz- szeállított szolgáltatói ár- jegyzékünket irányító ható- ságunk, az OKGT 303/80/K-

A munkapadtól a vezérigazgatóig

Önállóság és felelősség

Sokat vitatkozunk mosta- nában. Vitéink témája: az önállóság. Azaz mennyire vagyunk önállóak „lentről” a „fentről” jövő utasításhalmaz ellenére. Ezért is olvastam érdeklődve Gerencsér Fe- renc írását a Délmagyaror- szág hasábjain melyhez a teljesesség igénye nélkül fű- zöm véleményemet.

A vállalati törvény által biztosított jogok szerint, az önálló döntési jogkör a koc- kázat és a felelősségvállalás a vállalatot illeti. Ugyanak- kor a törvény tartalmilag nem érinti a vállalaton be- állított gyáregységek, üzemek helyzetét. A jelenlegi vállalati szervezetek rendszere — véleményem szerint — szá- mos területen nem teszi le- hetővé a rugalmasabb alkalmazkodást a piaci feltételek- hez, a versenyképesség foko- zásához és a kedvezőbb munkacsoport-gazdálkodáshoz. Nem járul hozzá a személyes, a csoport és vállalati érde- keltség erőteljes kibontako- zásához. Így a vállalaton be- állított véleményellentétek az önállóság kérdéséről az utóbbi időben megsokasod- tak.

Néhány példát a „lenti” véleményekből, problémák- ból: — a gyáregységekben a matuzsálemi kort megért gép javítási költsége egy esztendőben megközelíti, esetleg meghaladja az új gép beszerzési árát, az egyértel- mű ráfizetés, amely energia- és költségigényes időnk- ben megengedhetetlen. Újat azonban a gyáregység vásá- rolni nem tud, a fejlesztési alappal nem is rendelkezik, a „központ” pedig egy fontos- sabb (esetleg fontosabbnak vélt) célra fordítja a köz- pontosított fejlesztési ala- pot.

Ismeretes hogy a bér-gaz- dálkodásban az egyösszegű és teljesítményt fokozó, bér- utalványozás növeli a termelékenységét. A „központ” azonban átlagbér-színvonal betartását követeli meg. Az eredmény ismeretes: széksé- gesnél magasabb létszám, kisebb hatékonyság és nye- reség.

Az ésszerű nyereségcentri- kusság fontos alapkövetel- mény a gyáregységeknek, melyet a vezetők prémiumá-

hoz kötünk. Hatása azonban a „nagykalap” módszer mi- att keilő módon nem ösz- tönöz túlteljesítésre, mivel a vállalati együttesben en- nek mértéke nem döntő. A visszaáramlás lehetősége ugyanis például: a bérfej- lesztésben a vállalati együt- tes eredménytől függ. De lehetne ellenpéldákat is fel- hozni a gyáregységi önállósá- ggal kapcsolatban „fent- ről”.

A széltapozott gyáregységi fejlesztési alapok nem nyúj- tanak lehetőséget egy-egy komolyabb, hosszú távú vál- lalati elképzelést szolgáló célok megvalósítására. Csak a nyereség központosítása ad lehetőséget hosszú távú vál- lalati célokat szolgáló bér- gazdálkodáshoz, létszám biz- tosításához stb.

Bizonyos vállalati tevé- kenység, így például az alap- és segédanyag közpon- ti biztosítása a jó vállalati anyag- és eszközgazdálkodás alapja. E jogkör gyáregységi szintre leadása egyes anya- gokból esetlegesen túlzott készleteket, másokból hiányt okozhat gyáregységeknél. Tehát itt a központi irányí- tás a legmegfelelőbb.

A sort folytatni lehetne mindkét részből, hiszen a hatáskörök centralizáltságá- nak és decentralizáltságá- nak helyes aránya ma még nem kidolgozott, az trész- tönként és vállalatonként más és más.

Úgy vélem, a jelenlegi szervezeti és döntési rend- szerben még jelentős gyár- egységi tartalékok húzódnak meg, amelyek feltárása kö- zös feladatunk. E feltárást követően növelni kell az egységek önállóságát. Ter- mészetesen a gyáregységek nagyobb önállóságát, köz- vetlenebb érdekltségét, a jelenlegi szervezeti rend- szerben kell megvalósíta- nunk. Néhány gondolat ezekről, szintén a teljesség igénye nélkül: elismert tény ma már, hogy a gazdasági eredmények fokozása első- sorban a gyáregységek ön- álló elszámoltatása útján te- remthető meg, illetve az ön- állóság bővítése útján biz- tosítható.

A ténylegesen elért nye- reség jelentősebb részének visszaáramoltatásával az ér- dekltség fokozását bizo- sítgatnánk. Ebben az ön- állóságot erősítő rendszerben szinte teljeskörűen hatnának a gyáregységekre, a vállalata- tokra is, a vonatkozó gaz- dasági szabályzók. Saját bő- rünkön éreznék gazdálko- dásunk eredményes vagy eredménytelen voltát. Így a termeléssel foglalkozók köz- vetlenebbül érdekelték vol- nának a költségek csökkentésében, az árbevétel növe- lésében. A tervezettnél na- gyobb nyereség elérésekor a gyáregység dolgozói nagyobb nyereséget kapnának, ame- lyet a prémium, a bérfejlesztés céljaira felhasználhatnák. Így az egység dolgozói közvetlenül érdekeltek tevé- kenységükben, annak eredmé- nyében.

A fokozott önállóság azonban a jog mellett foko- zott felelősséggel is jár.

Ki kell zárunk azt a le- hetőséget, hogy a kalkuláció valóságos adatot tartalma- sz. Hazánkban ilyen magas bér- tétellel vállalat nem dolgoz- hat! Az irányító hatóság nem állhat feladata magas- latán, hiszen lelkiismeretes vizsgálat során megállapít- hatja, hogy az árbevétel való- lóan értéket tartalmaz.

Egy harmadik megállapí- tás is lehetséges. Ha való- ban ennyi munkabért kell fordítani erre a vizsgálatra, akkor bizony annak ese- tünknel sokkal magasabb színvonalúnak kell len- nie.

Annyit még elárulhatok, hogy esetünk főkönyvelője — jóllehet fizetett —, to- vább keresi az igazát. Vá- laszt keres arra, hogy med- dig tisztességes a munka, és meddig tisztés a haszon?

Hódi Lajos

A Délmagyarország vitaforum

Egyes területeken megvaló- sított gyakorlat azonban azt bizonyította, hogy az önállóbb gyáregységek vezetői és dol- gozói élni tudtak a nagyobb felelősséggel, tevékenységük pozitívabb. Ezt példák egész sora bizonyítja.

A folyamat az üzemi de- mokrácia erősödését is je- lentené, miután a helyi dön- tések gazdasági eredménye közvetlenül érintené őket. A gazdaságvezetői és szak- szervezeti együttes tanácsko- zások is aktívabbak, tartal- masabbak lennének. A kü- lönböző szociális és gépi fejlesztések eredménye köz- vetlenül érintené az egysé- gek dolgozóit, illetve a dön- tések ott születnének, ahol a közvetlen információk és igények rendelkezésre áll- nak.

Az önelszámoló egységek jobban ismerik a meglévő tartalékokat, így jobban ismerik azt is, hogy mit kell tenni gyáregységeikben a nagyobb eredmény elérése érdekében. Szükség esetén ez a tény igen jelentős mozgósító erő volna, a szocialista brigádmozgásban is, a szocialista munkaversenyben is. A vállalati szervezeten belül azért is célszerű na- gyobb önállóságot adni a gyáregységeknek, hogy ezzel nagyobb felelősségvállalásra és kezdeményezésre ösztö- nözzék dolgozóikat, mellyel a vállalat eredményét is ja- vitják.

A gyáregységek önállósá- gának, kezdeményező kész- ségének elfojtása közismert problémákat okoz. Kikap- csolja azokat a hajtóerőket, amelyek szorosan összefüg- nek a helyi érdekekkel, de amelyek a hatékonyság, a gazdaságosság felé vinnék a vállalatot is. Az önállóság fokozásának elmaradása el- mossa a felelősséget. Elfele- di, hogy ki, milyen mértékben felel, vállalati és gyáregy- ségi szinten a tevékenység- ért. Ez bizonyítatlanná teszi a vállalati ellenőrző szervek munkáját is.

Az önállóság elmaradása bizonyítatlanná teszi a gyár- egységi vezetők munkáját, csökkenti a kockázatvállala- sál együttjáró felelősségérze- tet is. Ez pedig a közömbös- séghez, a rutinszerű vezetési gyakorlat elterjedéséhez ve- zet. Ennek árnyoldalai pedig közismertek. Gyakran elő- fordul az is, hogy a részle- tekbe menő vállalati dönté- sek nagyobb kárt okoznak mint a látszólagos, vagy eset- leg hosszútávú vállalati el- képzeléssel együttjáró haszno- sítást.

A vita a vállalati és a gyáregységi hatáskörökről, az önállóságról — mint tud- juk — még nem zárult le. Véleményem szerint azonban az önállóság olyan kategó- ria, amely a vállalati és a gyáregységi hatáskörök he- lyes arányát jelenti. A mai gyakorlat azonban nem je- lent helyes arányt általa- ban. A gyáregységek önál- lóságának növelése a jövő- ben olyan tartalékok feltá- rásának feltétele, amelyeket gazdaságirányítási rendse- rünk nem nélkülözhet.

Ungi Gyula gépészmérnök, a MAHART tápéi üzemének vezetője

Kitüntetések az NDK nagykövetségén

A Német Demokratikus Köztársaság megalakulása- nak 31. évfordulója alkalmá- ból csütörtökön kitünté- téseket adtak át az NDK bu- dapesti nagykövetségén. Ma- gyarország és az NDK népei barátságának ápolásában és elmélyítésében, valamint a gazdasági és a kulturális együttműködésben végzett kiemelkedő tevékenységükért meg-

ketten vehették át az NDK Népek Barátsága Erdemér- met: Balogh András, a Ma- gyar Optikai Művek vezér- igazgató-helyettese és Juhász Róbert, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának osztályvezetője. Az NDK Népek Barátsága Ligájának arany- jelvényét húszan, az ezüst- jelvényt kilencen kapták meg.